

IJBEMP

BUSINESS
ECONOMICS
AND
MANAGEMENT
PERSPECTIVES

International Journal of Business, Economics and Management Perspectives
Uluslararası İşletme, Ekonomi ve Yönetim Perspektifleri Dergisi

ISSN: 2458-8997

Yıl: 1, Sayı: 4, Eylül 2016, s. 53-61

Prof. Dr. Ömer Faruk İŞCAN

Atatürk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, oiscan@atauni.edu.tr

Arş. Gör. Sezin KARABULUT ÇAKIR

Atatürk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, sezin.cakir@atauni.edu.tr

**GİRİŞİMCİLİK ÖZELLİKLERİNİN KARAR VERMEDE STRATEJİK DÜŞÜNCEYE
ETKİLERİ**

GİRİŞİMCİLİK ÖZELLİKLERİNİN KARAR VERMEDE STRATEJİK DÜŞÜNCEYE ETKİLERİ

Özet

Girişimcilerin sahip oldukları bazı özelliklerin onların karar verme sürecinde etkili olduğu yapılan bazı çalışmalarda tespit edilmiştir. Bu çalışma da girişimcilerde bulunan risk alma, başarı ihtiyacı, içsel kontrol odağı ve yenilikçilik özelliklerinin karar vermede stratejik düşünce üzerinde etkili olup olmadığını ortaya çıkarmak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Erzurum'da KOSGEB girişimcilik desteklerinden faydalanmakta olan 124 girişimci üzerinde gerçekleştirilen bu çalışmada elde edilen sonuçlar, araştırmaya konu olan girişimcilik özelliklerinin tamamının karar vermede stratejik düşünce ile ilişkili olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik özellikleri, Karar verme, Karar vermede stratejik düşünce

THE EFFECT OF ENTREPRENEURSHIP CHARACTERISTICS ON STRATEGIC THINKING IN DECISION MAKING

Abstract

It has been seen in the previous studies that some entrepreneurship characteristics have effect on entrepreneurs' decision making process. The main purpose of this study is to investigate whether there are significant effects of risk taking, need for achievement, locus of control and innovativeness on strategic thinking in decision making. The data were gathered from 124 entrepreneurs who are taking advantage of KOSGEB entrepreneurship supports. According to the results of the study, risk taking, need for achievement, locus of control and innovativeness have positive effects on strategic thinking in decision making.

Keywords: Entrepreneurship characteristics, Decision making, Strategic thinking in decision making

GİRİŞ VE ÇALIŞMANIN AMACI

Girişimciliğin üzerinde önemle durulan bir konu haline gelmesinde birçok unsurun etkisinden söz etmek mümkündür bunlar; yenilik konusunda öncülük yapması, yeni iş imkanları ortaya çıkarması, rekabeti geliştirmesi, istihdam olanağı yaratması ve ekonomik gelişmeye katkı sağlaması gibi unsurlardır. Girişimcileri diğerlerinden ayıran özellikleri araştıran çalışmaların büyük bir çoğunda girişimcilerin farklı bir kişilik özelliğine sahip olduğu ve bu farklılığın fırsat yönelimi, kendine güven, azim ve kararlılık, riske katlanma, bağımsızlık ihtiyacı, içsel kontrol odağı, enerjik olma, başarı ihtiyacı, yenilikçilik, iyimserlik gibi özelliklerle tanımlanabileceği fikri savunulmuştur. Sahip olunan bu özelliklerin birçok unsurun yanında karar verme süreçlerini de etkilemesi kaçınılmazdır çünkü karar vericinin özellikleri karar sürecini etkileyen önemli değişkenlerdir.

Firmalar dolayısıyla girişimciler çevrelerinden bilgi toplayan ve bu bilgiyi anlamlı hale getirecek şekilde yorumlayan bilgi işleme ve yorumlama sistemleri olarak görülmektedirler (Gima ve Li, 2004:583). Girişimcilerin karar verme sürecinin temel aktörleri olması ve karar vericinin özelliklerinin karar verme süreci üzerinde bütün diğer çevresel, örgütsel ve yönetsel faktörlerden daha fazla etkili olması sebebiyle bu özelliklerin geniş kapsamlı araştırma, birçok farklı yaklaşım geliştirme ve çeşitli karar kriterlerini dikkate alma gibi unsurları ifade eden karar vermede stratejik düşünmeyi de etkileyeceği varsayılmaktadır.

Bu noktadan hareketle gerçekleştirilen araştırmanın amacı girişimcilerin sahip olduğu bazı özelliklerin onların karar vermede stratejik düşünme düzeylerine etkisini ortaya çıkarmaktır. Girişimcilerde bulunan risk alma, başarı ihtiyacı, içsel kontrol odağı ve yenilikçilik özelliklerinin karar vermede stratejik düşünmeyi arttıracağı varsayımı ile bu araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırma KOSGEB girişimcilik desteklerinden faydalanmakta olan 124 girişimci ile gerçekleştirilmiştir. Söz konusu girişimcilerin tamamı iş kurma kararı ile girişimcilik eğitimlerini tamamlayan, bir iş planı hazırlayarak KOSGEB girişimcilik desteklerine başvuran ve desteklerden faydalanarak son 1 yıl içerisinde iş kuran yani bir dizi kararlardan oluşan bir süreci idrak etmiş girişimcilerdir.

1. Kavramsal Çerçeve

1.1. Girişimcilik Özellikleri

Girişimcilik özellikleriyle ilgili literatüre bakıldığında görülmektedir ki; birçok özellik bir araya gelerek girişimcilik kavramını oluşturmaktadır (Kuratko ve Hodgetts, 2001:97). Bu özelliklerin tamamına veya bir kısmına sahip olma durumu girişimciden girişimciye göre değişiklik gösterebilmektedir, bu çalışmada

girişimcilik yeteneğini etkilediği düşünülen risk alma, başarı ihtiyacı, içsel kontrol odağı ve yenilikçilik özellikleri ele alınmaktadır.

1.1.2. Başarı İhtiyacı

Girişimciler, içsel bir dürtü ile rekabet etme, kendi standartlarının üzerine çıkma ve zor hedeflere ulaşma konularında isteklidirler. Başarı ihtiyacı yüksek kişiler, durumu analiz ederler, başarı koşullarını belirlerler ve harekete geçerler. Herhangi bir bireyin yüksek riskli olarak algıladığı bir karar, başarı ihtiyacı yüksek bir kişi için makul bir risk seviyesinde algılanmaktadır (Kuratko ve Hodgetts, 2001:99). Girişimcilerin kendilerini başarı ile özdeşleştirmeyi istemelerinin nedeni yüksek başarı ihtiyacının etkisi altında olmalarıdır ve bunun temel nedeni ödül beklentisinden çok kendi kişisel gelişimleridir (Eren, 2010:83).

İnsan davranışının ardındaki itici güç ve girişimci davranışını etkileyen güçlü bir psikolojik faktör olarak öne çıkan başarı ihtiyacı ekonomik kalkınma, ilerleme ve işletmelerin büyümesi için de kritik öneme sahip olduğu bilinen bir girişimcilik belirleyicisidir (Bozkurt ve Erdurur, 2013:60).

1.1.3. Risk Alma

Başarılı girişimciler sanıldığı gibi her seviyede risk alan değil, girişim yapmaya karar verme anından itibaren hesaplı ve dikkatli bir şekilde risk alan kişilerdir (Kuratko ve Hodgetts, 2001:99). Özkalp riske katlanmanın ise kişilerin risk ile ilgili algılarına bağlı olduğunu ifade etmektedir (Özkalp, 2000:3). Risk alma eğilimi özelliği, riskli karar alma sürecinde tek başına risk alma davranışına yol açmayan fakat süreçte en önemli role sahip olan özellik olarak görülmektedir. Bireyin riskten kaçınma eğilimi düşük ise olumlu çıktıları olumsuz çıktılardan daha öncelikli bulma ve diğerlerinin engel olarak gördüğü bir durumu fırsat olarak ele alma olasılığı yüksektir. Risk tercihinin bireysel bir özellik olması nedeniyle risk almanın gerektirdiği mücadeleden hoşlanan bir karar alıcı riskli eylemler yüklenmekten kaçınmayacaktır (Erdem, 2001:45).

Her ne kadar yapılan araştırmalarda girişimcilerin, girişimci olmayan insanlara nazaran risk alma eğilimleri yüksek kişiler olduğu görülsede, bu eğilim ile ifade edilen şey gereksiz risklerden kaçınabilmek ve iş hayatında karşılaşılan risklerin düzeylerini belirleyebilmektir.

1.1.4. İçsel Kontrol Odağı

Bir bireyin içsel kontrol odağına sahip olması, olayları kendisinin kontrol edebileceğine dair inancını ifade etmektedir. Kendi sorumluluklarını bilen, geleceğe dönük, kendini geliştirmeye ve öğrenmeye eğilimli olan insanlardır. İçsel kontrol odağına sahip kişilerin girişimcilik özellikleri öne çıkmaktadır; katılımcı yönetimi, beceri geliştirmeyi öngören işleri, yaratıcılık ve yenilik gerektiren işleri tercih ederler (Sargut, 2001:197). Başarılı girişimcilerin içsel kontrol odağına sahip kişiler olarak tanınmaları da kendilerine inanma, başarının veya başarısızlığın kader ve şans gibi faktörlerden kaynaklandığına inanmama yönleriyle ilişkilidir.

1.1.5. Yenilikçilik

Bir diğer girişimcilik özelliği olarak ele alınan yenilikçilik ise girişimciliğin çevredeki tüm güçleri, tüm dinamikleri, anlayabilmeyi gerektirmesi sebebiyle girişimciliğin en hayati parçalarından birini oluşturmaktadır. Yenilikçilik girişimciliğin en belirleyici unsurlarından olmakla beraber girişimci kişiliğin ayrılmaz bir parçasıdır ve girişimci kişileri girişimci olmayanlardan ayıran bir içgüdüdür (Tikici ve Aksoy, 2009:34).

1.2. Karar Vermede Stratejik Düşünce

Karar verme süreci; belirli bir başlangıç noktasından hareketle değişik düşünce veya faaliyetlerin birbirini izlediği ve sonunda bir tercihin yapıldığı bir süreç olarak ele alınmaktadır (Koçel, 2010:113). Bir başka tanıma göre karar verme; karar vericinin gelecekle ilgili beklentileri ve muhtemel riskler arasındaki etkileşimle şekillenen çok basamaklı ve çok kriterli bir süreçtir (Ivanova ve Gibcus, 2003: 26). Karar verme süreci, etkinlik ve rasyonelliğe dayanması itibarıyla belli bir sorunu çözmek veya arzulanan bir amacı gerçekleştirmek için alternatifler arasından en rasyonel ve etkin olarak kabul edilenlerin seçilmesidir (Özkara, 2010:44). Yapılan birçok araştırma bu sürecin girişimcilerde ve girişimci olmayanlarda farklı işlediğini ortaya koymaktadır (Baron, 1998:275).

Karar verme süreci beş safha altında incelenmektedir (Koçel, 2010:116):

1. **Amaç Belirleme veya Sorun Tanımlama:** Amaç veya hedef, gelecekte ulaşılmak istenen veya gerçekleştirilmek istenen bir durumu ifade etmektedir. Amaç veya hedef belirlemek suretiyle, belirli değişkenler açısından gelecekte nerede, hangi durum ve konumda ve hangi büyüklükte olunmak istendiği belirlenmiş olur. Amaç belirleme safhasının öncesinde, tercih yapmak yani karar vermek durumunda olan kişiye gelen bilgi ve veri akışı söz konusudur. Amaç belirleme, karar süreci için tayin edici bir öneme sahiptir.

2. Amaç ve Sorunları İrdeleme, Öncelikleri Belirleme: Amaçların belirlenmiş olması veya sorunun tanımlanmış olması karar vermek için yeterli olmamaktadır. Bu amaç veya sorunların özelliklerinin, nedenlerinin ve çözülmemesi halinde karşılaşılabilecek durumların incelenmesi gerekmektedir.

3. Çözüm Alternatiflerinin ve Seçeneklerin Belirlenmesi: Bu safha, yeniliğin, yaratıcılığın ve olaylara farklı bakabilmenin önem kazandığı ve bireylerin kendi kişisel farklılıklarını ortaya koydukları safhadır. Bu safhada yapılan faaliyet; belirlenmiş olan amaca ulaştıracak veya tanımlanmış olan sorunu ortadan kaldıracak, düşünülebilen belli başlı alternatiflerin bir listesinin hazırlanmasıdır.

4. Geliştirilen Alternatif ve Seçeneklerin İrdelenmesi: Bu safhada amaç; uygulanma ve başarı şansı yüksek olan alternatifleri ön plana çıkarmaktır. Alternatifleri irdelenirken dikkate alınması gereken bazı açılar şunlardır: uygulanabilirlik, sosyal açıdan arzu edilme seviyesi, maliyet, başarı olasılığının derecesi, muhtemel sonuçlar ve uzun vade – kısa vade dengelerine etkisi.

5. Seçim Kriterini Belirleme ve Seçim Yapma: Alternatifler arasından seçim yapmak, karar verme sürecinin son adımındır. Bu safhada seçilen alternatif, kararı ifade etmektedir. Bireylerin seçim kriterleri onların kararını etkileyen en önemli faktördür. Objektif ve rakamsal değerlendirmelerin yapıldığı durumların yanı sıra, insan ilişkileri, zaman faktörü, tecrübe ve altıncı his gibi kriterler de söz konusu olabilmektedir.

Karar verme, çeşitli safhaları olan bir süreçtir ve kararı anlayabilmek için sadece kararı değil bu kararın alındığı sürecin tümünü incelemek gerekmektedir.

Karar vermede stratejik bir düşünce sürecini takip etmek; karar vericilerin hem mevcut sorunlarla hem de gelecekte karşılaşılabilecek fırsatlarla ilgili geliştirdikleri rasyonel bir süreç olarak ele alınmaktadır. Bu rasyonel süreç geniş kapsamlı araştırma, birçok farklı yaklaşım geliştirme ve çeşitli karar kriterlerini dikkate alma gibi unsurları içermektedir (Gima ve Li, 2004:584). Papadakis'e göre (1998), karar vericinin özellikleri karar verme süreci üzerinde bütün diğer çevresel, örgütsel ve yönetsel faktörlerden daha fazla etkilidir.

Yapılan bazı çalışmalar göstermektedir ki; içsel kontrol odağına sahip girişimciler aynı zamanda yüksek özgüvenleri sayesinde fırsatları fark etme ve bu fırsatları en uygun yaklaşımla değerlendirmek için gerekli olan bilgileri çevreden alabilme konusunda daha başarılıdırlar (Ivanova ve Gibcus, 2003:16). Yine yenilikçi girişimcilerin yenilikleri uyarlarırken karmaşık sorunlarıyla baş etme ve rasyonel kararlar verebilme noktasında başarılı olduklarını gösteren çalışmalar mevcuttur (Gibcus, Vermeulen & de Jong, 2006). Bu noktadan hareketle gerçekleştirilen araştırmanın amacı girişimcilerin sahip olduğu bazı özelliklerin onların karar verirken stratejik düşünüp düşünmediklerini ortaya çıkarmaktır ve bunu test edebilmek amacıyla aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir:

H₁: Başarı ihtiyacı yüksek girişimcilerin karar vermede stratejik düşünme düzeyleri başarı ihtiyacı düşük olan girişimcilere göre daha yüksektir

H₂: Risk alma eğilimi yüksek girişimcilerin karar vermede stratejik düşünme düzeyleri risk alma eğilimleri düşük olan girişimcilere göre daha yüksektir

H₃: İçsel kontrol odağına sahip girişimcilerin karar vermede stratejik düşünme düzeyleri içsel kontrol odağına sahip olmayan girişimcilere göre daha yüksektir

H₄: Yenilikçilik kapasiteleri yüksek girişimcilerin karar vermede stratejik düşünme düzeyleri yenilikçilik kapasiteleri düşük olan girişimcilere göre daha yüksektir

2. Araştırma

2.1. Amaç

Araştırmanın amacı; girişimcilerde yer alan risk alma, başarı ihtiyacı, içsel kontrol odağı ve yenilikçilik özelliklerinin karar vermede stratejik düşünce üzerinde etkili olup olmadığını ortaya çıkarmaktır. Çalışmanın KOSGEB girişimcilik desteklerinden faydalanan girişimciler üzerinde gerçekleştirilmesinin sebebi; söz konusu girişimcilerin desteklerden faydalanmak amacıyla girişimcilik eğitimlerine katılmaları, bir iş planı hazırlayarak KOSGEB'e başvurmaları ve desteklerden faydalanarak iş kurmaları yani hali hazırda seri kararlar sürecinden geçmiş olmalarıdır.

2.2. Yöntem ve Kapsam

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket formundan faydalanılmıştır. Girişimcilik özellikleri ve karar vermede stratejik düşünce olarak iki ayrı ölçekten oluşan ankette girişimcilik özelliklerini ölçmek amacıyla Koh (1996) tarafından geliştirilen, Bozkurt tarafından dilimize uyarlanan ölçek kullanılmıştır. Ölçekte yer alan

sorulardan bazıları şöyledir; “Yaptığım işte yükselmek için büyük risk almaya gönüllüyüm”, “Başarının şans ve kaderden çok kişisel çabanın bir sonucu olduğuna inanırım”, “Bir şeyi onu yapmış olmak için değil mükemmel yapmış olmak için yaparım”, “Yeni ve ilginç fikirler üretmekte konusunda zorlanmam”.

Karar vermede stratejik düşünceyi ölçmek için Miller (1998) tarafından geliştirilen ölçek kullanılmıştır. Ölçekte yer alan sorulardan bazıları şöyledir; “Önceden belirlenen amaçlara ulaşmak için birçok farklı yol geliştiririm”, “Karşılaştığım sorunlarla veya fırsatlarla ilgili olarak en ince ayrıntısına kadar inceleme yaparım”, “Amaca ulaşmak için seçilen yolu önceden test ederim”. Ölçeklerin yapısal geçerlilikleri ve güvenilirlik düzeyleri madde analizi ve faktör analizi ile test edilmiştir; girişimcilik özellikleri ölçeğine ilişkin güvenilirlik değeri ,838, karar vermede stratejik düşünce ölçeğine ilişkin güvenilirlik değeri ,820 olarak bulunmuştur. Yüksek güvenilirlik düzeyine sahip ölçeklerde girişimcilik özelliklerinin başarı ihtiyacı, içsel kontrol odağı, risk alma ve yenilikçilik boyutlarına sahip olduğu tespit edilmiştir. Girişimcilik özelliklerine ilişkin olarak gerçekleştirilen faktör analizi sonuçları aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 1. Girişimcilik Özellikleri Ölçeği Faktör Analizi

	1.faktör yükü	2.faktör yükü	3.faktör yükü	4.faktör yükü
Faktör 1. Risk Alma				
Yaptığım işte yükselmek için büyük risk almaya gönüllüyüm	,581			
İşlerin yapıma şeklini değiştirmekten kaçınmam	,768			
Hisselerinin kar getirebileceğini hesaplayabildiğim bir ortaklığa paramı yatırmaktan çekinmem	,748			
Başarı oranı %60 ve daha fazla ise riski göze alabilirim	,682			
Cronbach Alpha ($\alpha = ,722$)				
Faktör 2. Kontrol Odağı				
Başarının şans ve kaderden çok kişisel çabanın bir sonucu olduğuna inanırım		,820		
Yaşamımdaki olayların sonuçlarını şans ve kötü kader değil ben etkilerim		,808		
İnsanların şanssızlıkları yaptıkları hatalardan kaynaklanır		,713		
Cronbach Alpha ($\alpha = ,733$)				
Faktör 3. Başarı İhtiyacı				
Bir şeyi onu yapmış olmak için değil mükemmel yapmış olmak için yaparım			,837	
Sadece rahat yaşamama yetecek kadar para kazanmak benim için yeterli değildir			,755	
Başarabilme yeteneğim konusunda kendime güvenirim			,743	
Cronbach Alpha ($\alpha = ,704$)				
Faktör 4. Yenilikçilik				

Yeni ve ilginç fikirler üretmekte konusunda zorlanmam				,701
Her zaman mevcut yöntemlerden daha iyi yöntemlerin var olduğuna inanırım				,531
Diğer insanlar çevrede olağan dışı bir şeyler görmediği halde ben işle ilgili fırsatları algılayabilirim				,711
Cronbach Alpha ($\alpha = ,677$)				

Değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla korelasyon ve regresyon analizlerinden faydalanılmıştır. Söz konusu analizlere ilişkin sonuçlara bulgular bölümünde yer verilmektedir.

Araştırmanın evrenini Erzurum KOSGEB tarafından yürütülen girişimcilik desteklerinden halihazırda faydalanan 285 girişimci oluşturmaktadır. Çalışma söz konusu evrende yer alan 124 girişimci ile gerçekleştirilmiştir. KOSGEB desteklerinden faydalanan girişimciler bu desteklerden faydalanmak için girişimcilik eğitimlerine katılmış ve son 1 yıl içerisinde yeni bir iş kurma faaliyetleri gerçekleştirmiş kişilerdir.

2.3. Bulgular

Girişimcilik özelliklerinin karar vermede stratejik düşünceye etkilerini ortaya çıkarmak amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada söz konusu değişkenlerle ilgili anket çalışması yapılarak elde edilen veriler değerlendirilmiştir ve bu değerlendirme sonuçları aşağıda özetlenmektedir.

2.3.1. Demografik Değişkenlere İlişkin Bulgular

Tablo 2. Girişimcilere Ait Demografik Bulgular

ÖZELLİK		F	%
Cinsiyet	Kadın	39	31,5
	Erkek	85	68,5
Yaş	25-34	47	37,9
	35-44	51	41,1
	45 ve üstü	26	21,0
Eğitim	Ortaöğretim	74	59,7
	Yüksekokul	13	10,5
	Üniversite	31	25,0
	Lisansüstü	6	4,8
Girişimcilik Süresi	0-5 yıl	92	74,2
	6-10 yıl	19	15,3
	11-15 yıl	2	1,6
	15'den fazla	11	8,9
Çalışan Sayısı	0-9	114	91,9
	10-49	10	8,1

Çalışmaya katılan girişimcilerin % 31,5'i kadın, % 68,5'i erkektir, % 37,9'u 25-34 yaş aralığında, % 41,1'i 35-44 yaş aralığında, % 21'i ise 45 ve üstü yaş aralığındadır. Girişimcilerin % 59,7'si ortaöğretim mezunu, %10,5'i yüksekokul mezunu, % 25'i üniversite mezunu, % 4,8'i ise lisansüstü eğitim mezunudur, % 74,2'sinin

girişimcilik deneyimi 0-5 yıl arasındadır, % 15,3'ünün girişimcilik deneyimi 6-10 yıl arasındadır, % 1,6'sının girişimcilik deneyimi 11-15 yıl arasındadır ve % 8,9'unun girişimcilik deneyimi 15 yıldan fazladır. Girişimcilerin % 91,9'u 0-9 arası çalışana sahiptirken % 8,1'i 10-49 arası çalışana sahiptir.

2.3.2. Girişimcilik Özelliklerinin Karar Vermede Stratejik Düşünce İle İlişkisi

Girişimcilik özellikleri ile karar vermede stratejik düşünce arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla korelasyon analizi kullanılmıştır. Girişimcilik özellikleri ve karar vermede stratejik düşünce ilişkisine yönelik sonuçlar Tablo 1'de verilmektedir.

Tablo 3. Girişimcilik Özellikleri ile Karar Vermede Stratejik Düşünce İlişkisi

FAKTÖRLER	1	2	3	4	5
(1) Risk Alma	1				
(2) İçsel Kontrol Odağı	,316**	1			
(3) Başarı İhtiyacı	,325**	,310**	1		
(4) Yenilikçilik	,507**	,251**	,384**	1	
(5) Karar Vermede Stratejik Düşünce	,523**	,458**	,320**	,716**	1

** p < 0.01

Tablo 1'de verilen korelasyon analizi sonucunda başarı ihtiyacı, risk alma, içsel kontrol odağı ve yenilikçilik şeklinde ortaya çıkan girişimcilik özelliklerinin karar vermede stratejik düşünce ile anlamlı ilişkilerinin olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar göstermektedir ki; girişimcilik sürecinde risk alabilen, olayları kendi kontrol edebileceğine inanan, zor hedeflere ulaşma konusunda istekli olan ve çevreye uyum sağlayabilmek adına yenilikçilik faaliyetleri gerçekleştirebilen girişimciler karar verirken stratejik bir düşünce sürecini takip etmektedirler. Diğer bir deyişle hem mevcut sorunlarla hem de gelecekte karşılaşılabilecek fırsatlarla ilgili geniş kapsamlı araştırma, birçok farklı yaklaşım geliştirme ve çeşitli karar kriterlerini dikkate alma gibi unsurları içeren rasyonel bir süreç izlemektedirler.

2.3.3. Girişimcilik Özelliklerinin Karar Vermede Stratejik Düşünceye Etkisi

Girişimcilik özelliklerinin karar vermede stratejik düşünceye etkisini belirlemek amacıyla regresyon analizinden yararlanılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 2'de verilmektedir.

Tablo 4. Girişimcilik Özelliklerinin Karar Vermede Stratejik Düşünceye Etkisi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken											
	Risk Alma			İçsel Kontrol Odağı			Başarı İhtiyacı			Yenilikçilik		
Karar Vermede Stratejik Düşünce	B	t	p	B	t	p	B	t	p	B	t	p
		,523	6,776	,000	,458	5,690	,000	,320	3,729	,000	,716	11,339
R ²	,273			,210			,102			,513		
Düzeltilmiş R ²	,267			,203			,095			,509		
F	45,917			32,371			13,903			128,583		

Tablo 2’de girişimcilik özelliklerinin karar vermede stratejik düşünce üzerindeki etkisine ilişkin sonuçlar verilmiştir. Analizde karar vermede stratejik düşünce bağımlı değişken, girişimcilik özellikleri ise bağımsız değişken olarak ele alınmıştır. Elde edilen sonuçlara göre; risk alma karar vermede stratejik düşüncenin toplam varyansının % 27’sini ($R^2=0,273$), içsel kontrol odağı % 21’ini ($R^2=0,210$), başarı ihtiyacı % 10’unu ($R^2=0,102$) ve yenilikçilik % 51’ini ($R^2=0,513$) açıklamaktadır. Sonuçlar değerlendirildiğinde, stratejik karar verme üzerinde en etkili olan girişimcilik özelliğinin yenilikçilik olduğu, daha sonra sırasıyla risk alma, içsel kontrol odağı ve başarı ihtiyacının etkili olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda çalışmanın tüm hipotezleri desteklenmektedir.

SONUÇ

Girişimcilik olgusunu inceleyen çalışmaların birçoğunda girişimcileri diğer insanlardan ayıran özellikler ve bu özelliklerin çeşitli süreçlere etkileri incelenmektedir. Bu çalışma da başarı ihtiyacı, içsel kontrol odağı, risk alma ve yenilikçilik özelliklerinin karar vermede stratejik düşünceye yani geniş kapsamlı araştırma, birçok farklı yaklaşım geliştirme ve çeşitli karar kriterlerini dikkate alma gibi unsurları içeren rasyonel sürece olan etkisini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Erzurum KOSGEB tarafından yürütülmekte olan girişimcilik desteklerinden halihazırda faydalanan 124 girişimci ile gerçekleştirilen araştırma sonucunda girişimcilik özelliklerinin tüm boyutları ile karar vermede stratejik düşünce arasında anlamlı ilişkilerin olduğu tespit edilmiştir. Görülmektedir ki; girişimcilerin sahip olduğu başarı ihtiyacı, içsel kontrol odağı, risk alma eğilimi ve yenilikçilik gibi özellikler girişimcilerin karar verirken stratejik düşünme düzeylerini artırmaktadır.

Bu sonuçlar göstermektedir ki; girişimcilik sürecinde risk alabilen, olayları kendi kontrol edebileceğine inanan, zor hedeflere ulaşma konusunda istekli olan ve çevreye uyum sağlayabilmek adına yenilikçilik faaliyetleri gerçekleştirebilen girişimciler karar verirken stratejik bir düşünce sürecini takip etmektedirler. Diğer bir deyişle, önceden belirlenen amaçlara ulaşmak için farklı yollar geliştirilmekte, amaçlara hangi yollardan ulaşılacağına karar vermeden önce birçok farklı durum göz önünde bulundurulmakta, karşılaşılan sorunlarla veya fırsatlarla ilgili olarak en ince ayrıntısına kadar inceleme yapılmakta, amaca ulaşmak için seçilen yol önceden test edilmekte ve sorunların muhtemel çözümleri hakkında mümkün olduğu kadar geniş araştırma yapılmaktadır.

Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar; girişimcilerin karar verirken daha sağlıklı bir süreçten geçmeleri ve isabetli kararlar alabilmeleri için girişimcileri iş kurmaya teşvik eden eğitimlerin sahip olunan başarı ihtiyacı, içsel kontrol odağı, risk alma ve yenilikçilik gibi özelliklerinin ön plana çıkarılmasını amaçlayan içeriklerle zenginleştirilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmakta ve bu anlamda bir katkı sağlamaktadır.

KAYNAKLAR

- Baron, R. (1998), “Cognitive Mechanisms in Entrepreneurship: Why and When Entrepreneurs Think Differently Than Other People”, *Journal of Business Venturing*, Vol. 13.
- Bozkurt, Ö., Erdurur, K. (2013), “Girişimci Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimindeki Etkisi: Potansiyel Girişimciler Üzerinde Bir Araştırma”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8(2), 57-78.
- Erdem, Ferda. (2001), “Girişimcilerde Risk Alma Eğilimi ve Belirsizliğe Tolerans İlişkisine Kültürel Yaklaşım”, *Akdeniz İİBF Dergisi*, 2, 43-61.
- Eren, Erol, (2010), *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*, Beta Basım Yayın Dağıtım, İstanbul
- Demirel, E., Tikici, M., Türk, M., Akbıyık, N., *Kültürün Girişimciliğe Etkileri-Malatya Örneği*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2007.
- Gibus, P., Vermeulen, P. A. M. and Jong, J. P. J. (2006), “Strategic Decision Making in Small Firms: Towards a Taxonomy of Entrepreneurial Decision-Makers”, *SCALES-paper N200511*, EIM Business & Policy Research.
- Gima, K. U., Li, H. (2004), “Strategic Decision Comprehensiveness and New Product Development Outcomes in New Technology Ventures”, *Academy of Management Journal*, 47 (4), 583-597.
- Ireland, R. D., Hoskisson, R. E., Hitt, M. A. (2012), *Understanding Business Strategy*, South Western Cengage Learning, USA.
- Ivanova, E., Gibus, P. (2003), *The Decision Making Entrepreneur*, Scales, Paper- N200219.
- Karami, A. (2007), *Strategy Formulation in Entrepreneurial Firms*, Ashgate Publishing, England.

- Koh, Chye Hian. (1996), "Testing Hypotheses of Entrepreneurial Characteristics: A Study of Hong Kong MBA Students", *Journal of Managerial Psychology*, 11(3), 12-25.
- Koçel, Tamer, (2010). *İşletme Yöneticiliği*, Beta Basım Yayın Dağıtım, İstanbul.
- Kuratko, D. F., Hodgetts, R. M. (2001), *Entrepreneurship: A Contemporary Approach*, Harcourt, USA.
- Landstörn, H., Crijs, H., Laveren, E., Smallbone, D. (2008), *Entrepreneurship, Sustainable Growth and Performance*, Edward Elgar, UK.
- Lyon, D. W., Lumpkin, G., Dess, G. (2000), *Enhancing Entrepreneurial Orientation Research: Operationalizing and Measuring a Key Strategic Decision-Making Process*, *Journal of Management*, 26(5), pp:1055-1085.
- Miller, C., Burke, L., Glick, W. (1998), *Cognitive Diversity Among Upper-Echelon Executives: Implications for Strategic Decision Processes*, *Strategic Management Journal*, 19, 39-58.
- Miner, J. B. (1996), *The 4 Routes to Entrepreneurial Success*, Berrett-Koehler Publishers, USA.
- Özkalp, Enver, (2000), "Kamu ve Özel Sektör Örgütlerinde Risk Kültürü ve Karşılaştırmalı Bir Uygulama", 9. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi, Nevşehir.
- Özkara, Burcu, (2010), *İş Fikri Bulma Yöntemleri Üzerinde Kişiliğin ve Karar Verme Tarzlarının Etkisi: Isparta ve Burdur İllerindeki Girişimciler Üzerinde Bir Çalışma*, (Yüksek Lisans Tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Papadakis, V., S. Lioukas, D. Chambers (1998), *Strategic Decision-Making Processes: The Role of Management and Context*, *Strategic Management Journal*, Vol. 19.
- Sargut, Selami, (2001), *Kültürlerarası Farklılaşma ve Yönetim*, İmge Kitabevi, Ankara.
- Tikici, M., Aksoy, A. (2009), *Girişimcilik ve Küçük İşletmeler*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Vermeulen, P. A. M., Curşeu, P. L. (2008), *Entrepreneurial Strategic Decision Making: A Cognitive Perspective*, Edward Elgar, UK.